

ТЯ СЕ ЗАГНЕЗДИ В МЕНЕ ОЩЕ В ДЕТСКИТЕ МИ ГОДИНИ

Крум Григоров

Бях съвсем малък, когато чух да се споменава за Октомврийската революция и името на Ленин. Това беше в края на Първата световна война. Дочувах се, че на фронта не ни вървяло, а в наше село броят на вдовиците се увеличаваше. Минеше-не минеше седмица и се разнасяше виявица от някоя къща. Баба, грохнала, унила, почваше да се кръсти — трима синове войници имаше — а дядо я поглеждаше изотгоре и, какъвто си беше суховат и остроумен, процеждаше през зъби:

— И да му се молиш на твоя господ — все това. Война, човешка касапница. . . Който я е замислил, мамичата му. . .

Гладът шеташе по сиромашките домове, гладните гърла трудно се запущаха, а кметът и секретар-бирникът обикаляха махалите и реквизираха де що намерят впрегатно добиче.

Един ден с дядо отидохме в гората за дърва. Тъкмо почнахме да сечем и отнякъде измули глава Стойне Димитров от Самоковската махала. Беше избягал от фронта и се криеше в нашенската гора. Дядо се разтрепери, но като се поразговориха, успокои се. Стойне беше в изпокъсани войнишки дрехи, небръснат, отслабнал. Пушката си не изпускаше. Почерпихме го с малко варени картофи. Той ги налапа бързо-бързо. Дядо му поднесе и тютюницата. Стана дума, че няма вестник, за да си свие цигара.

— Имам един — измъкна от пазвата си омачкано вестниче, но да умра за цигара, пак не бих го скъсал. В него пише за Октомврийската революция и за Ленин. Тази революция и името на Ленин разбунтуваха и нашите войници. . .

Нито дядо, като доста възрастен и неграмотен, нито аз, като невръстен, разбрахме много какво е това Октомврийска революция, но все пак запомних тия думи.

Не мина много време и пред нас на шосето се заточиха изнемощели войници, полубоси, с подбити крака. Те се връщаха от фронта изморени, въшлясали. Едни удряха прикладите на пушките в оградите, за да ги чупят, но някой по-окомуш извикваше:

— Ама че си говедо. . . Защо я чупиш в оградата. . . Пази я за кмета, неговата. . . Да направим и ние една Октомврийска революция, та да видиш после. . . Трябваше да се спуснем към Радомир, за да подирим сметка на оня, с козята брада. . .

Направи ми впечатление, че пак споменаваха за Октомврийската революция. И все повече и повече се забиваше в главата ми.

А година по-късно у нас пристигна Зиновий Григоров, учител от с. Извор, Босилеградско. И дядо, и баба, и баща ми — всички от нашето семейство —

го посрещнахме като най-скъп гостенин. След малко широката ни одая се изпълни с нашенци. Надойдоха от махалите доста мъже. Баба ни изгони нас, децата, навън. Но аз се покатерих на крушата ни, току пред прозореца, и можех да виждам и чувам всичко, каквото става вътре. Зинови Григоров говореше разпалено:

— И у нас трябва да стане, както в Съветска Русия. Там болшевиките извършиха Октомврийската революция, килнаха царя, взеха земите на помещиците, събориха буржоазията. . .

Когато събранието свърши, дядо и баща ми изпратиха гостенина чак до Яловарник. Аз потичвах след тях. Като се върнахме, забелязах в събрченото, изсушено като спечена киселица, дядово лице да преливат розови петънца. Присмехулните му, малко вярващи очи, бяха добили особен блясък. Издълбоко, отвътре в зениците му се прокрадваха надеждни пламъчета. Променен ми се стори баща ми, баба, променено сякаш беше цялото ни семейство. Значи не е толкова безнадеждно положението на бедните хора, щом е станала Октомврийската революция, щом на света има Ленин, мислех си. . .

Като ученик в Треклянската прогимназия аз донасях вестници на чичо Атанас, вече млад учител. Понякога го разгръщах — бяха комунистически — не можех да се нарадвам, че по нещо узнавах за Съветския съюз. . .

А ето че дойде време да прочета произведения от Горки. Бяха неговите автобиографични книги — „Детство“, „Сред хората“, „Моите университети“. За мене това бе цяло откритие. По-късно романът „Майка“ като че ми даде криле. Майката Нилевна оприличавах на моята майка, а синът Власов на брат ми. . .

Много силно впечатление ми направи книгата на Джон Рид — „Десет дни, които разтърсиха света“. Няколко пъти я препрочитах.

Като мехлем падна на сърцето ми, когато намерих една след друга книгите на Фадеев, Gladков, на Алексей Толстой, на Шолохов. Най-много размисли събуди у мене „Разораната целина“. Едно художествено произведение за нещо съвсем ново, за колхозното селячество, каквото дотогава нямаше никъде в света, освен в Съветския съюз.

Ето че зърнах с очите си съветски книги на руски език. Не само че си купих някои от новооткритата книжарница, но редовно вземах за прочит от библиотеката на Българо-съветското дружество. Запознах се с доста произведения на съветски писатели. Прочетох някои от съчиненията и на Ленин.

Разбира се, гладът за съветска книга у нас бе утолен едва след победата на Девети септември, когато нашият народ взе властта в ръцете си, както бе станало при Октомврийската революция в Съветския съюз.

Трудно мога да си представя, какво би било без Октомврийската революция. Тя се загнезди в мене още в детските ми години, загнезди се в сърцето ми като упорито растение, което не могат да изскубнат и прекършат нито ветрове, нито бури. Моят начин на мислене, моето виждане на света беше комунистическо още преди да вляза в партията.

Отражението на Октомврийската революция се виждат не само в Съветския съюз, не само у нас и в другите социалистически страни, те проникват и в най-затънтените краища на земното кълбо, проникват вече и в космоса. Народите изправят ръст и нито американският империализъм, нито напалма и бомбите, нито мракобеснето и човеконенавистничеството — нищо не може да ги спре в своя поход за свобода и човешки живот. . .